

Església parroquial de Sant Sadurní

Sant Sadurní d'Anoia

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Plaça Dr. Salvans, 2
Alçada: 154

Coordenades:

Latitud: 41.42469
Longitud: 1.78979
UTM Est (X): 398875
UTM Nord (Y): 4586610

Classificació

Número de fitxa 08240 - 34
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Gòtic Modern Barroc Contemporani Noucentisme Historicista
Segle XVI-XX
Autoria de l'element: Francesc Folguera i Grassi, de la reforma del s. XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL 1664-I
Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM). Annexes a les normes. Annex III Catàleg d'edificis i conjunts urbans a protegir per raons del seu valor cultural. Fitxa 7
Pla especial urbanístic de protecció del patrimoni i catalogació de béns de la parròquia, al terme municipal de Sant Sadurní d'Anoia (Aprovat per la Comissió Territorial d'Urbanisme del Penedès, en la sessió de 30 de maig de 2024).
Data aprovació: dj., 30/09/2010 - 12:00

Número inventari	IPAC 2894
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Sant Feliu de Llobregat (Carrer d'Armenteres, 35, 08980 Sant Feliu de Llobregat)
Autoria de la fitxa	Josep Anton Pérez Arriaga (TRÍADE Serveis Culturals)
Data de registre de la fitxa:	ds., 11/01/2025 - 17:35

Descripció

L'església de Sant Sadurní està situada al nucli històric més antic de la vila. L'edifici és de planta de creu llatina amb tres naus i creuer amb cúpula semiesfèrica. L'absis, orientat a l'est, és de planta rectangular amb dues capelles laterals. La coberta és de teula àrab, amb el carener de la nau perpendicular a la façana.

El campanar es situa a la banda dreta de la nau principal, concebut com a un edifici exempt de planta vuitavada de 19 m. d'alçada i estil gotitzant. Està fet amb carreus de pedra ben escairats (*opus quadratum*), tot i que de diferents mides. Al pis superior té vuit finestres amb arcada apuntada. Destaquen vuit gàrgoles d'obra nova, que van substituir les originals (LLORAC, 2017).

Les obres que s'han succeït al llarg de la història, queden reflectides en la manca d'unitat arquitectònica del conjunt. No obstant això, les obres de remodelació de la façana al segle XX (moment en el qual també es va construir la rectoria adossada) acaben conformant un conjunt unitari que singularitza la plaça. L'arquitecte Francesc Folguera va resoldre la nova façana amb l'addició d'una galeria porxada, amb arcs de mig punt sobre columnes clàssiques. A la part exterior de la porxada s'inscriu la frase "*Remea corpore corde mane*" "*surt amb el cos, queda't amb el cor*". La façana remata amb un frontis amb capcer triangular, on destaca l'esgrafiats de la imatge de Crist i la data en números romans del final de l'obra (ANNO DM-NI MCMXXVI). Com el mateix autor reconeixia, per a la nova façana de l'església s'hi havia inspirat en els trets de les esglésies florentines del Renaixement i en l'obra de Brunelleschi. L'esgrafiats trenca la fredor acadèmica dels monuments clàssics. (CUBELES, 1991).

A l'interior del temple, el programa decoratiu és continuista, està profusament decorat amb esgrafiats. El pintor Tomàs Busquets va realitzar el conjunt de pintures murals policromes, on es reproduïxen temàtiques com el Sant Sopar o l'apoteosi de la Verge.

A l'altar major, a la part alta de l'absis, destaca una composició centrada en la Mare de Déu, entronitzada i amb el seu fill Jesús. Per sobre hi ha una sèrie d'angelets i a la part esquerra de l'observador es representen personatges de l'Antic Testament (el profeta Isaïes, el rei David, Abraham i Judà). A la banda dreta es representa Sant Francesc d'Assís, el Papa Pius IX (probablement), Sant Raimon de Penyafort i un altre religiós (probablement un mercedari), (VVAA, 2006)

L'altre mural destacat es troba a la capella del Santíssim, representa l'escena de Sant Sopar, amb la peculiaritat que no apareix el deixeble Judes. La part central és ocupada per Jesucrist, destacat per les seves robes i el nimbe diferenciat de la resta. La composició queda equilibrada, els deixebles es reparteixen en dos grups a banda i banda. A la part superior, separada per una inscripció "*Pacem Relinquo Vobis Pacem Meam Do Vobis*", els esgrafits representen la vinya i el vi, (VVAA, 2006).

Història

El territori de Sant Sadurní d'Anoia va formar part del castell termenat de Subirats, on es van anar creant diverses parròquies. L'església es menciona per primera vegada al testament de Guisla de Santmartí, senyora del castell i dona de Mir Geribert (príncep d'Olèrdola). Es pot deduir que vers l'any 1078, l'església estava en construcció. Probablement era una església d'estil romànic llombard (LLORAC, 2017). No es coneix l'acta de consagració. Però alguns autors assenyalen l'any 1101 com a data probable de consagració de la primitiva capella romànica (IPAC).

El segle XII, varis documents esmenten indirectament l'església. Segons l'historiador Salvador Llorac, és possible que la ràtzia almoràvit del 1107-1108 que va devastar el Penedès, també tingués afectació a l'església original, que es devia reconstruir ens anys posteriors, amb volta de canó de mig punt (LLORAC, 2017). Hi apareix documentada des del 1129, i després al llarg dels segles XII i XIII se sap que està en construcció (IPAC).

Del segle XIII existeix un document que cita al rector de la parròquia, Pere Bibiona de Sant Sadurní del castell de Subirats (1264). Es coneixen diverses visites pastorals al segle XIV, on es cita per exemple, que l'any 1314 el campanar amenaçava ruïna. De seguida arribaria un període de decadència produït per l'episodi internacional de la pesta negra de 1348.

L'any 1503, el bisbe Pere Garcia de Barcelona, va unir la parròquia de Santa Maria de Monistrol d'Anoia, a Sant Sadurní d'Anoia. Cap al 1633 es tornaria a segregar.

Ja al segle XVI l'església de Sant Sadurní devia estar molt degradada, ja que el bisbe de Barcelona donà llicència al rector Jaume Romeu per reformar-la (1567). És probable que fos aleshores quan la primitiva església romànica s'enderrocà i es va començar a construir una nova església amb el seu campanar de torre vuitavada amb finestres d'arcades ogivals i gàrgoles, que és l'únic element que encara es conserva en l'actualitat d'aquella època. Seria el tercer campanar que ha tingut l'església, que s'hauria acabat l'any 1606, data que consta al dintell de la porta d'entrada, tot i que es llegeix amb dificultat pel seu estat de degradació.

L'any 1669 van arribar les relíquies de Sant Sadurní i de Sant Venat (patró i copatró de la Vila). Entre aquesta data i l'any 1705 es va construir una nova església seguint el model de l'església de Sitges (LLORAC, 2017).

Durant el rectorat de Lluís Fontanilles (1816-1823) es va fer la portada neoclàssica de l'església i el cor nou. També s'adquirí l'orgue, que s'estrenà el 1819.

Durant el període del rector Josep Vinyals (1846-1874) es tragueren les campanes, que foren refoses.

El 1849 es va pintar l'alta major i 10 anys després es van realitzar obres de millora segons el projecte de Pau Jambrú, de la "*Real Acadèmia de Nobles Artes de Sant Fernando*". Les obres van continuar durant el rectorat de Mossèn Ullastre gràcies als diners llegats per l'anterior rector i els procedents d'una subscripció popular (gràcies a un any de bona collita de raïm i bons preus del vi), que van aconseguir cobrir el pressupost de l'obra. Es van adquirir campanes noves, la grossa anomenada Antònia i la petita Anna. El 1883 s'hi afegí el transsepte amb el cimbori, donant-li la forma de planta de creu llatina que ha arribat als nostres dies, amb cert regust barroc.

L'any 1873, durant la tercera guerra Carlina (1872-76), la part superior del campanar fou fortificada, es feren espitlleres per armes de foc i s'hi posà un petit canó, formant un acabat amb merlets.

Entre 1925 i 1927 L'arquitecte Francesc Folguera va fer la reforma de l'església amb la construcció de la rectoria i la nova façana, configurant la fesomia actual. La parròquia de Sant Sadurn li va fer el doble encàrrec de la nova façana per l'església parroquial i de la nova construcció de la rectoria. L'any 1925 la parròquia demanava ajuda econòmica per a la construcció de les obres, enllestides cap al 1926 pel contractista J. Moliner.

Aquell any també s'havia reparat la teulada (gràcies al llegat de Josep Ferrer), i el mes de maig es va desmuntar l'antiga porta de l'església, s'ampliaria la nau fins a la nova façana, creant un tram nou on hi cabrien sis bancs més. Per decidir la decoració de la façana l'arquitecte compta amb el seu amic, el Doctor Manuel Trens, prevere, professor d'arqueologia i director del Museu episcopal de Barcelona. L'encàrrec decoratiu recau en el pintor Tomàs Busquets, que va limitar el programa decoratiu a causa de les mancances econòmiques. (CUBELES, 1991).

També es van suprimir els merlets del campanar. Un nou orgue es va inaugurar l'any 1929.

Els fets violents relacionats amb la guerra van comportar que el juliol de 1936 es saquegés l'església i la rectoria. Es van cremar, destruir i robar diferents objectes artístics de culte, i una part de l'arxiu parroquial. Durant la Guerra Civil, l'edifici va ser utilitzat com a mercat. Un cop finalitzada la guerra, l'església es va restaurar i posteriorment es va aixecar la institució cultural "La Llar", entre l'església i la rectoria.

L'any 2003 van acabar les obres de restauració del campanar, i es van col·locar gàrgoles noves que imitaven a les antigues (retirades l'any 1994 degut al seu dolent estat de conservació). (LLORAC, 2017).

Bibliografia

CUBELES, Albert (1991). Urbanisme i arquitectura a Sant Sadurní d'Anoia (1865-1923). Ajuntament de Sant Sadurní d'Anoia. L'Avenç.

LLORAC, Salvador (2017). Sant Sadurní d'Anoia: fonaments identitaris, a *El Cep i la Nansa*, Vilanova i la Geltrú, p. 232.

ROSSELLÓ, Joan (1978). Fitxes del Patrimoni Arquitectònic a l'Arxiu Històric d'Urbanisme, Arquitectura i Disseny del COAC.

SOLANS, Joan Antoni (2010). POUM. Annexes a les normes. Annex III Catàleg d'edificis i conjunts urbans a protegir per raons del seu valor cultural. Fitxa 7.

VVAA (2006). Parròquia de Sant Sadurní, 300 anys d'Història. 1705-2005. Parròquia de Sant Sadurní. Institució Cultural "La Llar".

Enllaços d'interès:

[Reforma noucentista de l'església](#)

[Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)

[Arquitectura catalana: Francesc Folguera i Grassi](#)

[La parròquia i església de Sant Sadurní d'Anoia, olim Subirats, des dels seus ...](#)

